

Home > Nieuws > De kluwen van rechtsbescherming in het onderwijs moet echt ontward

De kluwen van rechtsbescherming in het onderwijs moet echt ontward

ORATIE • 08 december 2025

De rechtsbescherming in het onderwijs is als een ondergeschoven kind: op een vreemde manier verdeeld tussen bestuursrecht en civiele rechtspraak. Advocaat Brechtje

Paijmans wil hiervoor aandacht vragen als bijzonder hoogleraar Conflictoplossing en rechtsbescherming in het

rechtsbescherming in het onderwijs.

Je kunt als ouders gewoon een leuke school voor je kind kiezen, maar later voor verrassingen komen te staan. Stel: Abel gaat naar een openbare school, zijn buurjongen Ben naar een christelijke oftewel 'bijzondere' school. Allebei worden ze verwijderd vanwege wangedrag.

Set in stone

Brechtje Paijmans: 'Als je na een verwijdering op een openbare school niet binnen zes weken bezwaar maakt, is het besluit *set in stone* en nergens meer aan te vechten. Op een bijzondere school is dat formele bezwaar mogelijk, maar niet vereist.' Ouders weten dit niet, maar scholen ook niet altijd, met alle gevolgen van dien.

Abel en Ben

Stel dat de ouders van Abel en Ben de verwijdering aanvechten. Die van Abel tekenen op tijd bezwaar aan. Beide ouderparen komen er met de school niet uit. Dan moeten de ouders van Abel naar de bestuursrechter, omdat openbaar onderwijs

van overheidswege wordt gegeven. De ouders van Ben moeten naar de civiele rechter, omdat bijzonder onderwijs een privaat initiatief is.

Twee loketten, twee benaderingen

Die twee loketten betekenen meer dan een

formeel verschil. De bestuursrechter kijkt anders dan de civiele rechter naar een onderwijszaak. Paijmans: 'Neem een kind dat extra ondersteuning nodig heeft, voor wie de wet expliciet bepaalt dat de school een schriftelijk ontwikkelingsperspectief moet opstellen. In een Amsterdams geschil hierover legde de civiele rechter de wet "los" uit en oordeelde dat de school wel "perspectief" aan de leerling had geboden. Een bestuursrechter zou de wet hoogstwaarschijnlijk letterlijk hebben toegepast.'

Niet vast in een hokje

Paijmans signaleert rechtsongelijkheid, onder meer door deze verdeling in verschillende hokjes. Zelf zit zij niet bepaald vast in een hokje. Al in het begin van haar loopbaan switchte ze van de Pabo naar een rechtenstudie en werd zo [meester in plaats van juf](#) . Ze werkte als advocaat in het

aansprakelijkheidsrecht, maar promoveerde in 2013 op de zorgplicht van scholen en specialiseerde zich ook in het onderwijsrecht.

Rare dingen

Deze sprong is minder groot dan hij misschien lijkt. 'Als advocaat aansprakelijkheid doe ik bijvoorbeeld zaken over gym-ongevallen of te laat vastgestelde dyslexie. Daardoor ging ik mij verdiepen in het onderwijsrecht.' Paijmans ziet sindsdien rare dingen. 'Afgelopen zomer beval de civiele rechter een vwo-school om een diploma af te geven aan een jongen die een 5,4 had behaald voor Nederlands. Maar een diploma heeft maatschappelijke waarde.'

Volgens haar had deze rechter dit niet mogen doen.

Veel leed

Een groot probleem volgens Paijmans: de rechtsbescherming in het onderwijs is versplinterd, ondoorzichtig, moeilijk toepasbaar en vooral aan de kant van ouders en leerlingen niet makkelijk bereikbaar. 'De gemiddelde ouders in Amsterdam-Zuid zullen wel op hun rechten staan, maar in Rotterdam-Zuid is dat waarschijnlijk anders. De gevallen van net niet gehaalde examens

halen vaak het nieuws, maar er is veel meer leed, zoals rondom passend onderwijs en kinderen die thuis komen te zitten.'

Eén lijn trekken

De oplossing ligt niet voor het oprapen. Paijmans: 'Ik vind rechtsbescherming in het onderwijs erg belangrijk. Daarmee zeg ik overigens niet dat die ook (veel) laagdrempeliger moet worden. Eerst moeten we de kluwen ontwarren en de rechtsbescherming helder maken, zowel voor scholen en ouders als voor advocaten en rechters. Pas dan kunnen we kijken: hoe laagdrempelig moet die rechtsbescherming eigenlijk zijn, vanuit zowel een individueel als maatschappelijk perspectief?'

Als bijzonder hoogleraar op de leerstoel die Stichting Onderwijsgeschillen in stand houdt,

gaat Paijmans aandacht geven aan en vragen voor deze kwesties. Ondertussen komt haar Pabo-achtergrond toch weer van pas. Al had ze nooit gedacht voor een zaal met masterstudenten Jeugdrecht te zullen staan om het vak Kind en Onderwijs te geven.

Brechtje Paijmans houdt haar oratie 'Balanceren op de drempel: toegang tot het onderwijsrecht' op vrijdag 12 december om 16.00.

